

Библиотека **ПРИЗМА**
Edition **PRISME**

PREVIEW ONLY

PAIDEIA
ΠΑΙΔΕΙΑ

<https://paideia.rs/prodavnica-paideia/ivan-jevtic/>

© PAIDEIA, 2016

*Avec respect et reconnaissance
à monsieur Ivan Klajn,
pour sa collaboration et son aide
lors de la publication de ce livre
Ivan Jevtić*

*Са уважавањем и захвалношћу
господину Ивану Клајну,
за сарадњу и помоћ
на издању ове књиге
Иван Јевтић*

Editeur
PAIDEIA, Belgrade

Издавач
ПАИДЕИА, Београд

Directeur général
PETAR ŽIVADINOVIĆ

Генерални директор
ПЕТАР ЖИВАДИНОВИЋ

Rédacteur en chef
VESNA JANJIĆ

Главни и одговорни уредник
ВЕСНА ЈАЊИЋ

© 2016, PAIDEIA et SANU,
pour présente édition

© ПАИДЕИА и САНУ,
за ово издање

PREVIEW ONLY

<https://paideia.rs/prodavnica-paideia-ivan-jevtic/>

SYLVIE
NICERHON

СИЛВИ
НИСЕФОР

IVAN
JEVTIC
itinéraire
d'un musicien
libre

ИВАН
ЈЕВТИЋ
композитор
на путевима
слободе

Traduit du français en serbe par:
MILA KATARINA ĐUROVIĆ
MILENA ANĐELIĆ

Превод с француског на српски:
МИЛА КАТАРИНА ЂУРОВИЋ
МИЛЕНА АНЂЕЛИЋ

PAIDEIA
ΠΑΙΔΕΙΑ

AVANT-PROPOS

J'entendis prononcer le nom d'Ivan Jevtic pour la première fois en 2007, à Paris, au cours d'une soirée conviviale où me fut spontanément offerte une production discographique¹ contenant exclusivement des œuvres de ce compositeur². Avec curiosité, j'écoutai donc cet enregistrement, fait d'une succession de morceaux qui révélèrent d'emblée les particularités les plus saillantes de son travail : d'abord, une relation privilégiée avec les cuivres. Ensuite, une écriture directe, immédiate, flamboyante même, aux antipodes des courants contemporains français.

En charge à l'époque d'un cours d'histoire de la musique dans un conservatoire de la région parisienne, j'introduisis des extraits de cet enregistrement³ dans un exercice d'écoute comparée de musiques d'aujourd'hui d'esthétiques très différentes. Ils suscitèrent une adhésion unanime et spontanée de la part des auditeurs, adolescents et adultes. La raison, me dis-je alors, en semblait évidente : la musique était en grande partie tonale, fondée sur un travail thématique, rythmée. Elle semblait avoir atteint un objectif : la mise en valeur d'un riche corpus instrumental, et la sollicitation de l'habileté de ses interprètes⁴. Son efficacité, sa capacité à produire des effets était indéniable.

Je fis alors quelques rapides recoupements avec des œuvres contemporaines du même type, entendues en République Tchèque vingt ans auparavant, et classai hâtivement cette production parmi « les musiques d'Europe de l'Est », que leurs auteurs désignent tour à tour « musiques néo-romantiques », parfois « musiques d'aujourd'hui » ou bien même

¹ « La musique d'aujourd'hui : Ivan Jevtic », Mandala, Harmonia Mundi, Allemagne, 2003-2004.

² « Thème et trois variations » pour trompette et double quintette de cuivres, « Que le jour est beau » pour trompette et orchestre à cordes, « Quintette n°2 » pour cuivres, « Vers le pays du soleil levant » pour trompette et piano, « Eissplitter » pour soprano, cor, harpe, celesta, clochettes, xylophone et orchestre à cordes.

³ « Thème et trois variations », et « Quintette n°2 ».

⁴ Eric Aubier, trompette solo, Quintette Vertige (dir. Laurent Melin).

ПРЕДГОВОР

За Ивана Јевтића сам први пут чула 2007. године у Паризу, на једној пријатној вечерњој забави, када ми је стицајем околности поклоњен и албум¹ који је садржао искључиво дела овог композитора². Са радозналошћу сам преслушала тај снимак са низом композиција које су ми одмах откриле најизразитије особености његовог дела: пре свега, привилеговани однос са лименим инструментима. Потом директан, непосредан, могло би се чак рећи ватрен стил писања, у потпуној супротности са савременим француским токовима.

Будући да сам у то време држала часове историје музике на једном конзерваторијуму у париској регији, унела сам одломке овог снимка³ у једну вежбу упоредног слушања савремене музике веома различите естетике. Како млади, тако и старији слушаоци једнодушно и спонтано су их прихватили. Помислила сам да је разлог томе јасан: музика је махом била тонална, заснована на тематском раду, и ритмична. Чинило се да је остварила један циљ: истицање богатог инструменталног корпуса и захтев за умешним извођењем⁴. Њена ефикасност, њена способност да изазове ефекте била је очигледна.

Затим сам направила неколико брзих поређења са савременим делима исте врсте, која сам двадесет година раније слушала у Чешкој Републици, и исхитрено класирала ову продукцију у „музику из Источне Европе“, коју њени аутори час називају „неоромантична музика“, а час „савремена музика“ или пак „постмодерна музика“,

¹ „Савремена музика: Иван Јевтић“, Мандала, Harmonia Mundi, Немачка, 2003–2004.

² „Тема и три варијације“ за трубу и два квинтета лимених дувача, „Како је леп дан!“ концертантна свита за трубу пиколо и гудачки оркестар, „Квинтет бр. 2“ за квинтет лимених дувача, „Према земљи излазећег сунца“ соната за трубу и клавир, „Крхотине леда“ за сопран, хорну, харфу, челесту, гlockеншпил, ксилофон и гудачки оркестар.

³ „Тема и три варијације“ и „Квинтет бр. 2“.

⁴ Ерик Обије, соло труба, „Quintette Vertige“ (дир. Лоран Мелен).

« musiques post-modernes », tout en notant qu'il s'agissait très probablement d'une des plus belles réussites du genre.

« Qualifier son style de néo-classique semble opportun et permet de le définir sommairement. Son esthétique appartient à un courant particulièrement représenté en Europe Centrale, auquel on rattachera des figures comme celles du tchèque Jindrich Feld. L'étude de son écriture fait apparaître, chez lui comme chez le musicien tchèque – mais nous limiterons-là la comparaison – un musicien au style personnel, à la plume prompte, au sens certain de la phrase et des épisodes hauts en couleur, connaissant parfaitement les ressources propres aux instruments servis.(...) ». (P.G.)⁵

Deux années après, en 2009, un concert donné au Centre Culturel Serbie à Paris me fit changer d'avis : la violoncelliste Xenia Jankovic y jouait une partition du même compositeur, intitulée « Mélodies interrompues ». Cette musique était très différente de ce que j'avais entendu précédemment, laissant entrevoir une grande diversité d'inspiration dans une production d'œuvres apparemment importante. Car Ivan Jevtic avait consacré sa vie entière à la composition, dans une proximité permanente avec les interprètes, au point de renoncer à toutes autres activités liées ou non à la musique. C'est lors de ce concert que je fis sa connaissance, notant immédiatement l'effervescence du personnage, visiblement satisfait de la superbe prestation de Xénia Jankovic.

Lorsqu'il me contacta, un an plus tard, afin de solliciter ma collaboration, je fus dans un premier temps un peu désorientée. Jusqu'alors, je m'étais penchée sur la musique contemporaine expérimentale : étudiante assidue du CNSMP et des sessions estivales du Centre Acanthes dans le sud de la France, j'avais analysé Berg, Webern, puis Varèse, Messiaen, Xénakis, Boulez, Carter, Ligeti... Je m'étais intéressée au courant spectral et à l'activité de « l'Itinéraire » lors de mes premières recherches et publications à l'Université Paris-IV Sorbonne. Puis d'autres travaux, plus historiques, m'avaient durant quelques années détournée de la musique d'aujourd'hui. Je ne savais par quelle méthode

⁵ A propos de son 2nd concerto pour flûte et orchestre, Traversière Magazine n°85, Paris, 2005.

бележећи притом да је врло вероватно реч о једном од најлепших остварења у том жанру.

„Квалификавање његовог стила као неокласичног чини се прикладним и допушта његово уопштено дефинисање. Његова естетика припада струји која је нарочито заступљена у Централној Европи, и коју ћемо довести у везу са личностима попут Чеха Јиндриха Фелда. Истраживање његових дела указује, код њега, као и код чешког музичара – али на томе ћемо ограничити наше поређење – на музичара са личним стилем, брзог пера, са сигурним значењем фразе и сликовитим епизодама, који савршено познаје ресурсе инструменталности којима се послужио. (...)“ (П. Г.)⁵

Две године касније, 2009. године, концерт одржан у Културном центру Србије у Паризу навео ме је да променим мишљење: на њему је виолончелисткиња Ксенија Јанковић извела партитуру „Прекинуте мелодије“ истог композитора. Овај музички комад је био веома различит од онога што сам раније чула, што је указивало на велику разноврсност инспирације у једном наизглед богатом опусу. Наиме, Иван Јевтић је посветио читав свој живот компоновању, у сталном додиру са извођачима, до те мере да се одрекао свих других делатности које имају или немају везе са музиком. На том концерту сам га упознала, одмах запажајући зрачење ове личности очигледно задовољне сјајним извођењем Ксеније Јанковић.

Када ми се годину дана касније обратио са предлогом за сарадњу, најпре сам била мало затечена. До тада сам се бавила савременом експерименталном музиком: као бивша марљива студенткиња Високог националног конзерваторијума за музику и плес у Паризу и учесница летњих радионица Центра Acanthes (Академија посвећена педагогији и савременој музици) на југу Француске, анализирао сам Берга, Веберна, па Вареза, Месијана, Ксенакиса, Булеза, Картера, Лигетија... Занимале су ме спектрална струја и активност ансамбла савремене музике „l'itinéraire“ у првим истраживањима и публикацијама на Универзитету Париз IV – Сорбона. Потом су ме други ра-

⁵ Часопис „Traversières Magazine“ бр. 85, издат 2005. године у Паризу, о његовом Другом концерту за флауту и гудачки оркестар.

aborder cette dense production de musiques tonales et atonales, thématiques, incantatoires, qui semblait directement surgir du cœur du 20ème siècle.

Un premier pas vers cette musique fut franchi lorsque Ivan Jevtic me confia la rédaction des textes de présentation d'un concert, qui devait avoir lieu le 22 septembre 2011 à Paris, Salle Gaveau⁶. Cet événement, qui ouvrait la saison musicale, devait être entièrement consacré à ses musiques⁷. Il s'agissait pour le compositeur d'un grand moment, qui réunirait des artistes spécialement venus de Belgrade et de grands solistes français, collaborateurs de longue date d'Ivan Jevtic⁸. Cette soirée musicale, qui programmait surtout des œuvres concertantes, fut écoutée par un large auditoire et surtout très appréciée : la présence de grands solistes n'était sans doutes pas étrangère à ce succès spontané, mais le fait constatable était que la musique elle-même savait communiquer.

Un an auparavant, son opéra « Mandragola » avait été créé et représenté à plusieurs reprises à Belgrade, à guichets fermés⁹. Que pouvait-on souhaiter de meilleur à un compositeur ? Le succès public, les grands solistes et les grandes formations s'appropriant ses partitions et les jouant dans le monde...

Un deuxième pas fut franchi lorsqu' Ivan Jevtic mit entre mes mains une de ses partitions de musique vocale, « La tartane », écrite sur un poème français de Béatrice Bonafous, pour soprano et piano¹⁰. Il s'adressait cette fois à moi en tant qu'interprète. Je m'attelai à l'étude de cette pièce, décidant de la chanter très prochainement. Si le travail de mise en place avec la pianiste Vesna Vukotic fut au début un peu fastidieux,

⁶ La soirée était intitulée : « Compositeur Ivan Jevtic, sa musique, ses amis. »

⁷ Le programme de ce concert comportait les partitions suivantes : « Cinq semaines en ballon » pour orchestre à cordes, « Que le jour est beau ! » suite concertante pour trompette piccolo et orchestre à cordes, « 2ème concerto pour flûte et orchestre à cordes », « Eissplitter » pour soprano, orchestre à cordes, harpe, cor, célesta, xylophone et glockenspiel, « Divertimento » pour deux violoncelles et cordes, « Concerto pour clarinette, piano et orchestre de chambre ».

⁸ Eric Aubier, trompette, Philippe Pierlot, flûte, Snezana Savicic, soprano, Xenia Jankovic et Maya Bogdanovic, violoncelles, Patrick Messina, clarinette, Pascal Gallet, piano, Vesna Souc, chef d'orchestre, Orchestre à cordes de Belgrade.

⁹ Opéra-Théâtre « Madlenianum ».

¹⁰ Création à Belgrade en 1983.

дови, претежно историјски, током неколико година одвојили од савремене музике. Нисам знала којом методом да анализирам тај богати опус тоналне и атоналне, тематске, очаравајуће музике за коју ми се чинило да извире из саме бити 20. века.

Прво, право упознавање са музиком Ивана Јевтића се десило када ми је он поверио писање текста за програм-књижицу концерта који ће бити одржан 22. септембра 2011. у концертној сали „Гаво“ у Паризу⁶. Овај догађај којим је отворена музичка сезона у потпуности је посвећен његовој музици⁷. За композитора је то био велики тренутак окупљања уметника за ту прилику дошлих из Београда и чувених француских солиста, дугогодишњих сарадника Ивана Јевтића⁸. Ово музичко вече, на чијем програму су била пре свега концертантна дела, одржано је пред бројном публиком и доживело велики успех: присуство чувених солиста вероватно је допринело том спонтаном успеху, али се могло констатовати и да је сама музика умела да комуницира са публиком.

Годину дана раније настала је Јевтићева опера „Мандрагола“ која је више пута одиграна у Београду, пред распродатом салом⁹. Шта бисте могли боље пожелети једном композитору од јавног успеха, чувених солиста и инструменталних састава који уче његове партитуре и изводе их широм света?

Други корак ка упознавању његове музике је савладан када ми је Иван Јевтић поверио једну од својих партитура вокалне музике, „La tartane“, написану на основу стихова Парижанке Беатрисе Бонафу, за сопран и клавир¹⁰. Овога пута ми се обратио као извођачу.

⁶ Догађај је насловљен: „Композитор Иван Јевтић, његова музика, његови пријатељи.“ (Прим. прев. Први ауторски концерт једног српског композитора у овој престижној сали).

⁷ Програм концерта је обухватао следеће партитуре: „Пет недеља у балону“ за гудачки оркестар, „Како је леп дан“ концертантну свиту за трубу пиколо и гудачки оркестар, „Други концерт за флауту и гудачки оркестар“, „Крхотине леда“ за сопран, гудачки оркестар, харфу, хорну, челесту, ксилофон и глокеншпил, „Дивертименто“ за два виолончела и гудаче, „Концерт за кларинет, клавир и камерни оркестар“.

⁸ Ерик Обије, труба, Филип Пјерло, флаута, Снежана Савичић, сопран, Ксенија Јанковић и Маја Богдановић, виолончело, Патрик Месина, кларинет, Паскал Гале, клавир, Весна Шоуц, диригент, београдски гудачки оркестар „Душан Скворан“.

⁹ Опера и театар „Мадленијанум“ у Београду.

¹⁰ Настала 1983 у Београду.

l'œuvre, une fois intégrée, nous devint si familière que la jouer fut un plaisir partagé. Elle fut entendue à plusieurs reprises à Paris et en Serbie, et je notai que cette musique s'enracinait tellement en nous que nous pouvions presque nous dispenser de répétitions supplémentaires. Elle était acquise. Je tenais-là encore un des secrets d'Ivan Jevtic : celui d'écrire des partitions de premier abord complexes, mais ayant la faculté rare de pouvoir être durablement « appropriées » par les interprètes. En nous conseillant notamment sur la question des tempi, sans vouloir nous diriger ou nous imposer une ligne stricte d'interprétation, Ivan Jevtic dévoila sa générosité naturelle, qui consistait à écrire non pour lui seul, mais pour ses exécutants, auxquels il savait laisser une nécessaire marge de liberté.

Rédiger la monographie d'Ivan Jevtic n'était pas de toute évidence. Il n'avait fait jusqu'alors l'objet d'aucun écrit, d'aucune publication scientifique¹¹. Qui était-il ? Un contemporain né en Serbie et résidant à Paris, à la double-nationalité. Un compositeur ayant écrit pour de grands solistes, de grandes formations, qui jouaient sa musique dans le monde entier, musique qui n'était pas en phase avec les orientations actuelles de la création officielle française.

La première approche de mon étude se devait de souligner les racines et l'héritage culturel d'Ivan Jevtic, qui demeurent omniprésents dans son œuvre, ainsi que son contexte d'apprentissage. Les apports de la France, du Brésil et du monde contemporain, sa singulière trajectoire, fondée en partie sur ses relations avec ses interprètes et autres collaborateurs, devaient également être mis en exergue. La réception de ses musiques, leur apport éventuel, le mode d'action d'Ivan Jevtic devaient être étudiés. Et surtout il convenait d'examiner sa production, de définir le style, les outils et les méthodes de travail qui contribuaient à lui octroyer une place si particulière dans la vie musicale d'aujourd'hui. Car c'est cette place spécifique et cette ligne esthétique, à la fois enracinée et personnalisée, qui demeurent les clés

¹¹ Mentionnons l'étude de Inja Stajic, qui évoque les aspects les plus essentiels du style, des influences et du langage musical d'Ivan Jevtic :

STAJIC, I., "Folk influences on the contemporary piano compositions of two yougoslav composers: Voijn Komadina and Ivan Jevtic", *International Journal of Musicology* 6, Peter Lang, Offprint 1998, p.221-230.

Прионула сам на анализу овог комада у намери да га ускоро певам. Иако је рад на поставци са пијанистичком Весном Вукотић у почетку био помало заморан, када смо дело савладале тако да нам је био познат сваки његов такт, његово извођење је постало обострано задовољство. Извеле смо га више пута у Паризу и у Србији и приметила сам да је толико узело корена у нама да смо скоро могле да се одрекнемо додатних проба. Усвојиле смо га. Тако сам открила још једну тајну Ивана Јевтића: да пише партитуре које су на први поглед комплексне, али које имају ретку способност да их извођачи могу трајно „усвојити“. Саветујући нас нарочито у вези са темпом, не желећи притом да нас усмерава нићи да нам намеће стриктан правац извођења, Иван Јевтић нам је открио своју природну великодушност која се састоји у писању не само за себе, већ и за извођаче којима уме да остави потребну слободу.

Писање монографије Ивана Јевтића није био лак посао. Он до сада није био предмет ниједног списка, ниједне научне публикације¹¹. Ко је он уопште? Наш савременик рођен у Србији, који живи у Француској и има двојно држављанство. Композитор који пише за чувене солисте и велике инструменталне саставе, а они његову музику, која одступа од актуелног званичног француског стваралаштва, изводе широм света.

Први приступ у мојој студији је требало да истакне корене и културно наслеђе Ивана Јевтића, који су општеприсутни у његовом стваралаштву, као и контекст у коме је учио. Шта му је донела Француска, а шта Бразил и савремени свет, његов јединствени пут делимично заснован на односу са извођачима и другим сарадницима, такође је требало истаћи. Пријем његове музике, њен евенутални допринос, начин делања Ивана Јевтића је требало изучити. А нарочито је требало изучити његово дело, дефинисати његов стил, средства и методе рада који су допринели томе да он заузме тако посебно место у савременом музичком животу. Наиме, управо су то посебно место и тај естетски правац, који је истовремено

¹¹ Поменимо студију Иње Станић која наводи суштинске аспекте стила, утицаја и музичког израза Ивана Јевтића: STANIC, Inja, Folk influences on the contemporary piano compositions of two Yugoslav composers: Vojin Komadina and Ivan Jevtic, International Journal of Musicology 6, Peter Lang, Offprint 1998, стр. 221–230.

d'une existence qui doit autant à la volonté qu'aux aléas de la providence.

Au-delà de l'utilité d'une étude contribuant à la connaissance de la musique serbe contemporaine, j'ai rapidement pris conscience qu'évoquer un tel parcours aujourd'hui est aussi témoigner de possibles :

1) La persistance d'une tradition, au-delà des bouleversements et préoccupations qui affectent le monde des arts à la fin du 20ème siècle.

2) L'affirmation d'une personnalité, au-delà de l'uniformité, des conformismes, des influences éphémères des modes.

3) L'accomplissement d'un destin musical en dépit des obstacles, au-delà d'enjeux économiques.

4) La validité et la durabilité d'un chemin personnel fondé sur l'authenticité, au-delà d'un jeu social.

« Ivan Jevtic (...) prouve par son exemple qu'on peut être un authentique musicien d'avant-garde et parler un langage clair, avoir les discours limpides et des idées mélodiques qui captivent l'attention, qu'on suit avec plaisir et intérêt. » (Vladimir Jankelevitch, 1979).

C'est pour cela que la trajectoire et l'œuvre d'Ivan Jevtic seront examinées à la lumière d'un contexte de création musicale qu'il conviendra d'évoquer. La transition du 20ème au 21ème siècle restera sans doute une période historique déterminante, marquée par de profonds changements. La mondialisation économique, l'unification de l'Europe, continent longtemps divisé entre Est et Ouest, la multiplication des moyens de communication, nous questionnent profondément sur la place de la musique savante dans les sociétés contemporaines, et le rôle de la création. Le cas particulier d'Ivan Jevtic se situe, tout comme pour ses autres condisciples, au cœur de ces mouvances. Si aujourd'hui son œuvre est loin d'être achevée, si d'autres travaux sur sa musique verront probablement le jour, notre étude, bien que partielle, devrait permettre de mettre en lumière sa voie singulière et de lui donner un sens.

укорењен и личан, остали кључ постојања које једнако дугује вољи колико и непредвидљивом провиђењу.

Осим користи од студије која доприноси познавању савремене српске музике, брзо сам схватила да је помињање једног таквог животног пута у данашње време такође и могуће сведочанство о:

1) Истрајности традиције, мимо преокрета и брига у свету уметности крајем 20. века.

2) Потврђивању једне личности, упркос једнообразности, конформизму, ефемерним утицајима моде.

3) Остварењу музичког пута, упркос препрекама и економским изазовима.

4) Вредности и трајности личног пута заснованог на аутентичности, мимо друштвених норми.

„Иван Јевтић (...) својим примером доказује да се може бити аутентичан авангардни музичар и говорити јасним језиком, имати течне дискурсе и мелодичне идеје које задржавају пажњу, прате се са задовољством и занимањем.“ (Владимир Јанкелевич, 1979).

Стога ће пут и дело Ивана Јевтића бити испитани у светлу стварања музике и тај контекст треба евоцирати. Прелаз из 20. у 21. век вероватно ће бити забележен као пресудан историјски период кога су обележиле дубоке промене. Економска глобализација, уједињење Европе, континента који је дуго био подељен између Истока и Запада, умножавање средстава комуникације, дубоко преиспитују место озбиљне музике у савременим друштвима и улогу стваралачког рада. Случај Ивана Јевтића, као и случај његове генерације музичара, налази се у средишту ових промена. Иако данас његово дело још ни из далека није довршено, иако ће вероватно други радови о његовој музици угледати светлост дана, наша би студија, упркос томе што је парцијална, требало да омогући осветљавање његовог јединственог пута и налажење смисла у њему.

REMERCIEMENTS

Je tiens à remercier les personnalités ayant apporté leurs témoignages :

Bojan Sudjic, chef d'orchestre

Manfredo Schmiedt, chef d'orchestre

Roberto Gatto, chef d'orchestre

Snezana Savicic-Sekulic, soprano

Natasa Jovic-Trivic, mezzo-soprano

Eric Aubier, trompettiste

Artur Elias Carneiro, flûtiste

Xenia Jankovic, violoncelliste

Pascal Gallet, pianiste

Sans oublier le compositeur lui-même, Ivan Jevtic, qui m'a accordé des entretiens et a mis à ma disposition des documents (partitions, articles de presse), sources nécessaires à cette étude.

PREVIEW ONLY

<https://paideia.rs/prodavnica-paideia/ivan-jevtic/>

ЗАХВАЉУЈЕМ СЕ

Желим да се захвалим особама које су са мном поделиле своје успомене:

Ерику Обијеу, трубачу,
Артуру Елијасу Карнеиру, флаутисти,
Ксенији Јанковић, виолончелисткињи,
Снежани Савичић–Секулић, сопрану,
Наташи Јовић–Тривић, мецосопрану,
Паскалу Галеу, пијанисти,
Бојану Сујдићу, диригенту,
Манфреду Шмиту, диригенту,
Роберту Гагоу, диригенту,

не заборављајући да се захвалим и самом композитору, Ивану Јевтићу, који ми је био на располагању за разговоре и дао ми документе (партитуре, новинске чланке), потребне изворе за ову студију.

In order to buy book please visit following link:
<https://paideia.rs/prodavnica-paideia/ivan-jevtic/>